

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 601/2024-21

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla (sudca spravodajca) a sudcov Ivana Fiačana a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného Mgr. Juraj Hedera s. r. o., P. Benického 786/6, Nitra, proti uzneseniu Krajského súdu v Žiline sp. zn. 10Co/55/2024 z 30. mája 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 14. októbra 2024 domáha vyslovenia porušenia základných práv na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práv na spravodlivé konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a ochranu majetku podľa čl. 1 ods. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uznesením krajského súdu, ktorým bolo v civilnom spore na jeho odvolanie potvrdené uznesenie okresného súdu o nariadení neodkladného opatrenia.

II.

2. V spore o žalobe proti žalovanému sťažovateľovi o určenie vlastníckeho práva k rodinnému domu okresný súd uznesením z februára 2024 nariadil neodkladné opatrenie, ktorým sťažovateľovi uložil, aby strpel užívanie rodinného domu žalobkyňou vrátane jeho pripojenia k elektrickej sieti. Považoval za osvedčené, že žalobkyňa bola vlastníčkou rodinného domu a aj v ňom býva, no sťažovateľ, ktorý je v katastri evidovaný ako vlastník, rodinný dom nechal odpojiť od elektrickej siete a žalobkyňu bráni v opätovnom pripojení. Tým považoval za preukázaný naliehavý právny záujem žalobkyne na neodkladnom opatrení, keďže jej bezprostredne hrozí ujma pri užívaní obydlia. Konanie sťažovateľa vyhodnotil ako rozporné s dobrými mravmi, keďže rodinný dom

je obydliím žalobkyne, ktorá inú nehnuteľnosť nemá. Konanie sťažovateľa tak zasahuje do práv žalobkyne na obydlie.

3. Proti uzneseniu okresného súdu sa sťažovateľ odvolal. Poukázal na evidenciu v katastri, podľa ktorej rodinný dom vlastní. To, že žalobkyňa nemá kam ísť bývať, je jej problém. Uviedol, že so žalobkyňou uzavrel v septembri 2013 k rodinnému domu nájomnú zmluvu, no už v marci 2016 ju pre neplatenie nájomu vypovedal. Žalobkyňa sa napriek tomu nevystažovala a zákonným odpojením od elektrickej siete chce dosiahnuť, aby rodinný dom vypratala. Sťažovateľ namietol, že predchádzajúce právoplatné uznesenia o zamietnutí návrhov sťažovateľky na nariadenie neodkladného opatrenia zakladajú prekážku veci rozhodnutej, keďže žalobkyňa sa domáhala nariadenia rovnakého neodkladného opatrenia za nezmenenej skutkovej situácie.

4. Ústavnou sťažnosťou namietaným uznesením krajský súd uznesenie okresného súdu potvrdil. Bol toho názoru, že žalobkyňa osvedčila nárok, ktorému sa má poskytnúť dočasná ochrana. Tiež bola splnená potreba neodkladnej úpravy, ktorá vyplynula z vyššieho veku sťažovateľky a z toho, že rodinný dom dlhodobo užíva a predtým, ako ho previedla na obchodnú spoločnosť, bola jeho vlastníčkou. Podľa krajského súdu kým sa právoplatne určí vlastnícke právo, je nevyhnutné, aby mala žalobkyňa zabezpečenú základnú životnú potrebu a obmedzenia sťažovateľa sú menej intenzívne ako strata obydliia žalobkyne. Neodkladné opatrenie je tak primerané, osobitne ak sťažovateľ rodinný dom kupoval s vedomím, že v ňom býva žalobkyňa. K námietke veci rozhodnutej veci krajský súd poukázal na nález ústavného súdu (III. ÚS 177/2021), ktorým bolo vyslovené porušenie základného práva žalobkyne na súdnu ochranu rozsudkom najvyššieho súdu v spore, v ktorom bolo nariadené neodkladné opatrenie. Na základe tohto nálezu najvyšší súd zrušil rozsudok krajského súdu, ktorým bola žaloba žalobkyne proti sťažovateľovi skôr zamietnutá. Bol toho názoru, že tento nález možno posúdiť ako zmenu skutkových okolností tak, ako to predpokladá § 329 ods. 3 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Preto predchádzajúce rozhodnutia, ktorými boli zamietnuté návrhy žalobkyne na nariadenie neodkladného opatrenia, nezakladajú prekážku veci rozhodnutej. Pritom prihliadol na uznesenie najvyššieho súdu (5Obdo/13/2023).

III.

5. Sťažovateľ opisuje priebeh sporu a tvrdí, že krajský súd svojvoľne obhajuje žalobkyňu na základe indícií, ktoré nemajú s jej návrhom na neodkladné opatrenie nič spoločné. Uznesenie okresného súdu, ktoré krajský súd potvrdil, považuje za nezákonné, keďže bolo nariadené neodkladné opatrenie v rozpore s prekážkou veci rozhodnutej podľa § 230 CSP, keďže žalobkyňa aj skoršími a zamietnutými návrhmi na nariadenie neodkladného opatrenia sledovala rovnaký cieľ. Za zmenu skutkových okolností podľa § 329 ods. 3 CSP nemožno považovať nález ústavného súdu (III. ÚS 177/2021), ktorým bolo vyhovené ústavnej sťažnosti sťažovateľky, keďže skutkový stav a právne okolnosti sa však vôbec nezmenili. Výklad § 329 ods. 3 CSP v namietanom rozhodnutí krajského súdu je tak právne neudržateľný, a preto svojvoľný.

IV.

6. Ústavná sťažnosť je zjavne neopodstatnená a ako taká bolo podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov odmietnutá.

7. Zdržanlivý je ústavnoprávny prieskum uznesení o neodkladných opatreniach, keďže ide o rozhodnutia, ktorými sa do práv a povinností strán spravidla nezasahuje konečným spôsobom. Meritórne tieto rozhodnutia možno posúdiť iba ojedinele, ak došlo k procesnému excessu, ktorý zakladá zjavný rozpor s princípmi spravodlivého procesu (II. ÚS 435/2021, I. ÚS 19/2020). Aj v konaní o neodkladnom opatrení však musia byť rešpektované minimálne požiadavky, ktoré tvoria podstatu základného práva na súdnu ochranu. Rozhodnutie o neodkladnom opatrení musí mať predovšetkým zákonný podklad, musí byť vydané príslušným orgánom a nemôže byť prejavom svojvôle, teda musí byť primeraným spôsobom odôvodnené.

8. Nemožno dospieť k záveru, že by nariadené neodkladné opatrenie nerešpektovalo požiadavky, ktoré tvoria podstatu ústavných práv na súdnu ochranu a spravodlivé súdne konanie. Sťažovateľ namietá, že k nariadeniu neodkladného opatrenia došlo v rozpore s procesnou prekážkou veci rozhodnutej tak, ako je upravená v § 230 CSP, podľa ktorého ak sa o veci právoplatne rozhodlo, nemôže sa prejednávať a rozhodovať znova. V tejto súvislosti poukazuje na § 329 ods. 3 CSP, podľa ktorého ak po vydaní uznesenia, ktorým bol zamietnutý návrh na nariadenie neodkladného opatrenia, dôjde k zmene skutkových okolností významných pre rozhodnutie, nezakladá právoplatné rozhodnutie, ktorým bol zamietnutý návrh na nariadenie neodkladného opatrenia, prekážku rozhodnutej veci.

9. K otázke posúdenia veci rozhodnutej pri rozhodovaní o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia sa vyjadril najvyšší súd v rozhodnutí (5Obdo/13/2023), na ktoré poukázal aj krajský súd v namietanom uznesení. Podľa tohto rozhodnutia z hľadiska materiálnej ochrany procesných práv treba § 329 ods. 3 CSP vykladať extenzívne. Toto východisko či už rozhodnutia najvyššieho súdu, alebo namietaného uznesenia krajského súdu nemožno považovať za zjavne mylné. Osobitne s ohľadom na to, že z ustanovení CSP nemožno priamo vyvodiť, že by rozhodnutie o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia zakladalo prekážku veci rozhodnutej. Rozhodnutie o návrhu nariadenie neodkladného opatrenia totiž nie je rozhodnutím o veci podľa § 230 CSP. Ide o rozhodnutie, ktorým sa uplatnenému nároku poskytuje neodkladná ochrana v určitej fáze sporu v podobe uloženia osobitnej povinnosti, ktorá spravidla nie je zhodná s uložením povinnosti, ktorej sa žalobca domáha vo veci samej. To platí osobitne v spore, kde vecou samou je určenie vlastníckeho práva tak, ako tomu je vo veci sťažovateľa, proti ktorému sa určenia vlastníckeho práva k rodinnému domu domáha žalobkyňa.

10. Tak ako uviedol krajský súd, nemožno opomenúť, že v spore vedenom proti sťažovateľovi bolo nálezom ústavného súdu zrušené rozhodnutie najvyššieho súdu o dovolaní žalobkyne, čo viedlo k zrušeniu rozhodnutia krajského súdu, ktorým bola zamietnutá jej žaloba o určenie vlastníckeho práva k rodinnému domu. Nemožno súhlasiť so sťažovateľom, že by nález ústavného súdu nemal žiaden vplyv na posúdenie okolností podstatných pre rozhodnutie o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia. Práve naopak. Nález ústavného súdu viedol k zrušeniu právoplatného rozhodnutia o zamietnutí žaloby o určenie vlastníckeho práva podanej proti sťažovateľovi. Práve táto okolnosť viedla k potrebe opätovného zohľadnenia sťažovateľkou tvrdených skutočností, a to aj pri posúdení jej opätovného návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia. Zmena procesného stavu tak môže byť okolnosťou, ktorá môže viesť k odlišnému záveru vo vzťahu k opätovnému, hoc aj obdobnému návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia. To platí osobitne v okolnostiach veci sťažovateľa, keď z jeho vyjadrení je zrejmé, že vypratanie rodinného domu sa snaží dosiahnuť odpojením rodinného domu od elektrickej siete. Právnym prostriedkom ochrany

vlastníckeho práva proti osobe, ktorá nie je oprávnená užívať nehnuteľnosť, nie je odpájanie od elektrickej siete, ale tomu zodpovedajúca žaloba.

11. Preto nemožno dospieť k záveru, že by záver o nariadení neodkladného opatrenia vychádzal zo zjavne mylného, a preto svojvoľného právneho názoru krajského súdu. To vylučuje porušenie ústavných práv sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Rovnako je vylúčené porušenie ústavných práv sťažovateľa podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu, keď k zásahu do týchto ústavných práv došlo zákonom predpokladaným spôsobom v podobe nariadeného neodkladného opatrenia, ktorého trvanie je časovo obmedzené právoplatným skončením sporu, pričom sťažovateľovi nič nebráni v tom, aby sa v spore domáhal zrušenia neodkladného opatrenia alebo vzájomnou žalobou vypratania rodinného domu žalobkyňou.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. novembra 2024

Robert Šorl
predseda senátu